

GrCF3 W2 – Eficientizarea energetică a grădinițelor din Chișinău

Țara:	REPUBLICA MOLDOVA
Numărul Proiectului:	56266
Sectorul de activitate:	Servicii municipale
Tipul de notificare:	STAT
Categoria de mediu:	B
Data aprobării:	25 noiembrie 2025
Statutul:	Aprobat
Data publicării în limba engleză:	01 Decembrie 2025

Potrivit Secțiunii 1.4.2 alineatul (iii) din Directiva privind accesul la informație: „În cazul proiectelor aprobate de conducerea Băncii pentru care Consiliul de administrație a delegat autoritatea de aprobare, PSD va fi publicat la începutul perioadei relevante de notificare a unei țări membre a Băncii despre lipsa de obiecții în conformitate cu Articolului 13 alineatul (iii) din Acordul de constituire a BERD”.

Descrierea Proiectului

GrCF3 W2 – Eficientizarea energetică a grădinițelor din Chișinău reprezintă o investiție ulterioară acordată de BERD Primăriei Chișinău în cadrul Planului de acțiune „Orașul verde” („GCAP” – eng. Green City Action Plan), promovând obiectivul strategic al energiei durabile și eficiente. Proiectul este prezentat în Acordul cadru pentru orașe verzi 3 – Fereastra II („GrCF3 W2” – eng. Green Cities Framework 3-Window II), ce-și propune să abordeze provocările prioritare de mediu legate de atenuarea efectelor schimbărilor climatice.

Încasările din împrumut, împreună cu finanțarea de grant, vin să susțină Primăria în implementarea unui program cuprinzător de eficientizare energetică ce vizează clădirile publice, în special grădinițele. Proiectul implică lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice și de reabilitare în circa 30 de grădinițe din Chișinău, cu o suprafață totală încălzită a clădirilor de 88 155 m². Împrumutul

Băncii, împreună cu grantul investițional și contribuția Primăriei, urmează să finanțeze lucrările de sporire a performanței energetice și de reabilitare în circa 18 grădinițe; concomitent, se preconizează ca împrumutul acordat de BEI să finanțeze modernizări și lucrări similare în circa 12 grădinițe.

Măsurile de eficientizare energetică includ, printre altele, izolarea termică a clădirilor, modernizarea și înlocuirea sistemelor de încălzire, ventilație, iluminat și alimentare cu apă, înlocuirea ferestrelor și ușilor, instalarea sistemelor fotovoltaice („PV” – eng. Photovoltaic), a sistemelor termice solare și alte îmbunătățiri structurale și de confort în funcție de necesitate. Se preconizează ca aceste

intervenții să realizeze economii medii de energie de aproximativ 55 la sută în clădirile renovate, fapt ce se va solda cu reduceri semnificative ale emisiilor de gaze cu efect de seră („GHG” – eng. Greenhouse Gas), o durată extinsă de funcționare a clădirilor și beneficii suplimentare, precum costuri mai mici de întreținere și valoare sporită a imobilelor.

Obiectivele Proiectului

Proiectul va contribui la sporirea performanței energetice a clădirilor, introducând concomitent standarde avansate de management, precum auditurile energetice și certificarea performanței energetice. Măsurile planificate vor combina îmbunătățirile eficienței energetice cu integrarea surselor de energie regenerabilă și realizarea unor economii semnificative de energie. Se preconizează că investițiile clar direcționate vor spori calitatea mediului, reduce poluarea, eficientiza utilizarea resurselor și promova starea de confort, sănătate și bunăstare.

Impactul Tranziției

Punctajul ETI: 75

În principal, Proiectul va contribui la promovarea calității tranziției verzi prin intermediul unor măsuri importante de eficientizare energetică în clădirile publice selectate, inclusiv prin tehnologii energetice performante de calitate, care vor conduce la reduceri ale emisiilor de gaze cu efect de seră în volum total de circa 3 165 tone echivalent CO₂ pe an (inclusiv circa 1 973 tone echivalent CO₂ pe an din cumulul de clădiri finanțate direct de BERD), contribuind semnificativ la atingerea obiectivelor de atenuare a efectelor schimbărilor climatice și la îmbunătățirea certificării performanței energetice a clădirilor. Mai mult, se preconizează că Proiectul va atinge peste 55 la sută de economii de energie comparativ cu consumul de energie normalizat de referință, o reducere a consumului de apă și un volum de producție de aproximativ 0,9 MW de energie regenerabilă.

De asemenea, Proiectul va susține calitatea tranziției **bine guvernate** prin incorporarea elementelor din Contractele de performanță energetică („EnPC” – eng. Energy Performance Contracts), un model ce promovează implicarea sectorului privat în proiectarea și livrarea măsurilor de eficientizare energetică. Prin abilitarea acestei implicări, Proiectul își propune să atragă inovațiile, expertiza tehnică și eficiența operațională ale sectorului privat în vederea obținerii unor economii durabile de energie în toate clădirile vizate.

Informații despre Client

PRIMĂRIA CHIȘINĂU

Debitorul va fi **Primăria Chișinău** („Primăria”), un municipiu din Republica Moldova. Chișinău, capitala Republicii Moldova, are circa 800 000 de locuitori, ceea ce reprezintă aproape o treime din populația totală a țării, și ocupă o suprafață de 571,6 km². Din punct de vedere economic, orașul este cea mai prosperă localitate din Republica Moldova și servește în calitate de capitală financiară și de afaceri a țării. Produsul intern brut (PIB) al orașului Chișinău cuprinde aproape 60 la sută din economia națională.

Sinteza Financiară BERD

11 500 000,00 de euro

Facilitatea va consta dintr-un împrumut sub-suveran acordat Primăriei în valoare de până la 11,5 milioane de euro, menit să abordeze în mod cuprinzător problemele nesoluționate mai vechi din sectorul clădirilor municipale. Durata împrumutului va fi de 13 ani, inclusiv o perioadă de grație de 4 ani la rambursarea principalului.

Costul Total al Proiectului

31 100 000,00 de euro

Proiectul va fi suplimentat cu (i) un grant investițional de până la 7 milioane de euro, cea mai probabilă sursă fiind Parteneriatul estic pentru eficiență energetică și mediu, (ii) un împrumut paralel ce nu va depăși 11,5 milioane de euro acordat de Banca Europeană de Investiții și (iii) o contribuție de până la 1,1 milioane de euro din partea Primăriei.

Adiționalitate

Sursele privind adiționalitatea pentru Proiect sunt:

- Structura de finanțare;
- Atenuarea riscurilor;
- Stabilirea standardelor: asistarea proiectelor și clienților să atingă standarde mai exigente;
- Dezvoltarea cunoștințelor, inovațiilor și capacităților.

Sinteza de Mediu și Socială

Categoria B (Politici de mediu și sociale 2024). Programul investițional propus va finanța îmbunătățiri ale eficienței energetice în circa 30 de grădinițe din orașul Chișinău, Republica Moldova. Mijloacele financiare acordate de BERD vor fi direcționate către 18 dintre aceste clădiri. Multe dintre clădirile grădinițelor ce vor fi supuse renovării au o performanță energetică precară din cauza izolației termice învechite, sistemelor de încălzire ineficiente, lipsei sistemelor de ventilare și a fațadelor deteriorate.

Evaluarea cuprinzătoare tehnică, de mediu și socială („E&S” – eng. Environmental and Social) a fost efectuată de către un consultant extern. Această activitate a inclus audituri energetice preliminare la 12 grădinițe reprezentative, precum și evaluări de mediu și sociale in situ ale 16 grădinițe reprezentative, suplimentate de consultări municipale și informații mass-media/publice deja publicate. Evaluarea cuprinzătoare a mai inclus o revizuire a contextului național și

orășenesc, a legislației aplicabile și a procedurilor de autorizare relevante. Pornind de la domeniul actual de intervenție, Proiectul nu va avea nevoie de o evaluare completă a impactului asupra mediului („EIA” – eng. Environmental Impact Assessment). Totuși, acest fapt va fi confirmat de Agenția de Mediu în procesul de proiectare în detaliu. De asemenea, Clientul va trebui să obțină toate actele permissive relevante și să țină un registru al actelor permissive.

Clientul a depus eforturi pentru implicarea în Proiect a unor părți interesate, inclusiv consultări cu personalul administrativ din grădinițele relevante. Au fost constatate preocupările legate de impactul activităților de construcție în timpul când copiii frecventează instituția, fiind incorporate în Planul de management de mediu și social („ESMP” – eng. Environmental and Social Management Plan) al Proiectului. Au fost dezvăluite informații în detaliu despre Proiect și prin intermediul canalelor municipale. Suplimentar, au fost difuzate știri prin mijloace mass-media și comunicări din partea primarului orașului cu scopul de a sensibiliza publicul cu privire la Proiect.

Evaluarea cuprinzătoare E&S a constatat că Proiectul este susceptibil să producă beneficii semnificative de mediu și sociale. Se preconizează ca intervențiile propuse în clădirile spre care vor fi direcționate mijloacele financiare acordate de BERD să rezulte în economii de circa 12 828 MWh/an la consumul de energie primară pe an (46 179 GJ), o reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră de 1 973 tone de CO₂ anual, o scădere a consumului de apă de 6 772 m³ în fiecare an, instalarea a 0,64 MW de energie regenerabilă (panouri solare/PV) și producția a 845 MWh de energie regenerabilă în fiecare an.

În termeni de riscuri, evaluarea cuprinzătoare E&S a constatat că un risc cheie E&S pentru Proiect vizează capacitatea Clientului de a asigura protecția, sănătatea și securitatea copiilor și a persoanelor vulnerabile din grădinițe în perioada de efectuare a lucrărilor de renovare. În afară de aceasta, există riscul că în procesul de renovare lucrătorii vor fi expuși unor materiale periculoase, precum azbestul și mercurul. Mai mult, Clientul va trebui să asigure sănătatea, siguranța și bunăstarea lucrătorilor în perioada renovărilor, inclusiv a lucrătorilor migranți. Întrucât renovările vor fi efectuate în clădirile existente din zonele urbane, activitățile Proiectului nu vor cauza relocări sau impacturi asupra zonelor de biodiversitate. Totodată, niciuna dintre grădinițe nu cade sub incidența sferei de aplicare a legislației locale sau naționale privind patrimoniul cultural.

Pentru ca Proiectul să îndeplinească cerințele E&S ale BERD, a fost întocmit un Plan de acțiuni de mediu și sociale („ESAP” – eng. Environmental and Social Action Plan) pentru implementarea Proiectului, care urmează să fie agreat cu Clientul înainte de semnarea acordului de împrumut. Printre alte măsuri, Planul impune Clientul să dezvolte un sistem de management de mediu și social (ESMP – eng. Environmental and Social Management System), iar contractanții acestuia urmează să implementeze un ESMP detaliat. Acest ESMP – elaborat de către consultantul care a efectuat evaluarea cuprinzătoare – va asigura faptul că atât Clientul, cât și contractanții acestuia vor întreprinde măsuri menite să abordeze impacturile generate de lucrările de construcție (de exemplu, traficul, zgomotul, praful, securitatea, deșeurile de construcție etc.). De asemenea, în ESMP și ESAP au fost incorporate câteva măsuri de protecție a copiilor, inclusiv implementarea etapizată a lucrărilor de construcție, separarea fizică a lucrărilor/lucrătorilor de activitățile grădiniței, îndeplinirea sarcinilor zgomotoase/periculoase în afara orelor de program ale instituției, asigurând ocoliri sigure, verificând antecedentele lucrătorilor și organizând instruirii de salvagardare pentru aceștia. Atât ESAP, cât și ESMP prevăd că Clientul va întreprinde măsuri de prevenire a hărțuirii și violenței bazate pe gen („GBVH” – eng. Gender-Based Violence and Harassment) și va organiza instruirii în acest sens, va institui un cod de conduită al lucrătorilor, va implementa un mecanism de soluționare a contestațiilor pentru lucrători, va oferi informații despre Proiect în mai multe limbi, le va asigura lucrătorilor cazare adecvată și va elabora planuri de garantare a siguranței publice în perioada efectuării renovărilor. Mai mult decât atât, ESAP și ESMP impun Clientul să elaboreze un plan de management al azbestului, să efectueze sondaje privind materialele periculoase, să instruiască lucrătorii în modul corespunzător în ceea ce privește managementul deșeurilor periculoase, să utilizeze materiale cu emisii reduse și să implementeze un plan de management al deșeurilor de construcție. În cele din urmă, ESAP include pentru excavații un protocol cu privire la șansa de a găsi în eventualitatea descoperirii unor obiecte de valoare culturală/arheologică.

În perioada de implementare a Proiectului, Clientul îi va raporta BERD cu regularitate despre performanța E&S și respectarea cerințelor de mediu și sociale. Suplimentar, o unitate de implementare a Proiectului („PIU” – eng. Project Implementation Unit) va asigura coordonarea eficientă, supravegherea tehnică și respectarea tuturor cerințelor aplicabile. A fost elaborat un plan de implicare a părților interesate („SEP” – eng. Stakeholder Engagement Plan) menit să asigure

informarea adecvată a părților interesate relevante. Planul include un mecanism de soluționare a reclamațiilor, precum și dispoziții privind asigurarea informării adecvate a tuturor părților interesate în ceea ce privește orice perturbări cauzate de lucrările de renovare.

Evaluări Verzi

Alinierea la Acordul de la Paris: Proiectul este stabilit în conformitate cu obiectivele de atenuare și de adaptare ale Acordului de la Paris bazat pe aplicarea abordării BERD privind alinierea la Acordul de la Paris pentru investițiile finanțate în mod direct. Proiectul este aliniat la obiectivele de atenuare ale Acordului de la Paris așa cum acesta apare în lista de aliniere comună a băncilor de dezvoltare multilaterală (MDB – eng. *Multilateral Development Banks*) din categoria „Clădiri (învățăământ, asistență medicală, locuințe, oficii, comerț cu amănuntul etc.)”. Au fost identificate riscuri fizice semnificative pentru Proiect legate de schimbările climatice, riscurile fiind abordate prin proiectare adecvată și măsuri operaționale. Proiectul nu contravine politicilor naționale de adaptare sau rezilienței la schimbările climatice a sistemului mai larg. Drept urmare, acesta este aliniat la obiectivele de adaptare ale Acordului de la Paris.

Atribuirea finanțelor verzi: finanțarea oferită de BERD este clasificată ca fiind în totalitate verde, deoarece aceasta susține activitățile menite să atingă obiectivele de atenuare a efectelor schimbărilor climatice și de adaptare la schimbările climatice. Atribuirea este efectuată în conformitate cu metodologia de determinare a atribuirii finanțării verzi a investițiilor BERD, orientările concrete din secțiunile dedicate investițiilor în clădiri și abordarea privind activitățile de adaptare la schimbările climatice.

Cooperarea Tehnică și Finanțarea Grantului

Pre-semnare:

- **Studiu de fezabilitate** – 327 350 de euro, finanțat de Suedia.

Post-semnare (sursa de finanțare – donator internațional și/sau Fondul special al acționarilor BERD urmează a fi confirmată):

- **Asistență în materie de achiziții** – estimată în sumă de până la 45 000 de euro;
- **Asistență și supraveghere pentru implementarea Proiectului** – estimată în sumă de până la 2 000 000 de euro;
- **Introducere în managementul energetic și de infrastructură în clădirile publice** – estimată în sumă de până la 300 000 de euro;
- **Actualizarea Planului de acțiuni „Chișinău oraș verde”** – estimată în sumă de până la 300 000 de euro.

Informații de Contact ale Companiei

Ion Ceban primaria@pmc.md

+373 22 22 10 02

+373 22 22 12 89

www.chisinau.md

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 83, Chișinău, MD-2012 Republica Moldova

Ultima Actualizare a PSD

01 Decembrie 2025

Înțelegerea Tranziției

Mai multe informații cu privire la abordarea BERD de măsurare a impactului tranziției sunt disponibile [aici](#).

Oportunități de Afaceri

Pentru oportunități de afaceri sau achiziții, contactați compania client.

Pentru oportunități de afaceri cu BERD (care nu au legătură cu achizițiile) contactați:

Tel: +44 20 7338 7168

Email: projectenquiries@ebrd.com

Pentru proiectele din sectorul guvernamental, vizitați [EBRD Procurement](#):

Tel: +44 20 7338 6794

Email: procurement@ebrd.com

Informații Generale

Întrebările pot fi puse folosind [Formularul pentru întrebări al BERD](#).

Politica Socială și de Mediu (PSM)

[PSM](#) și cerințele de performanță asociate (CP) stabilesc modalitățile prin care BERD implementează angajamentul de a promova "o dezvoltare durabilă și de mediu". PSM și CP includ prevederi specifice pentru ca clienții să respecte cerințele aplicabile ale legislației naționale privind informarea și consultarea publică, precum și să instituie un mecanism de contestații pentru a primi și a facilita soluționarea preocupărilor și nemulțumirilor părților interesate, în special cu privire la performanța socială și de mediu a clientului și a proiectului. Proportional cu esența și amploarea riscurilor și impacturilor de mediu, și sociale ale unui proiect, BERD solicită suplimentar clienților săi să facă publică informația, după caz, cu privire la riscurile și efectele care decurg din proiecte sau să realizeze consultări cu părțile interesate și să ia în considerare și să răspundă la feedback-ul lor.

Mai multe informații despre practicile BERD în acest sens sunt prezentate în [PSM](#)

Integritate și Conformitate

Biroul Șefului de Conformitate a BERD (OCCO) promovează buna guvernare și asigură aplicarea celor mai înalte standarde de integritate pentru toate activitățile băncii, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale. Evaluarea integrității este efectuată în privința tuturor clienților băncii pentru a se asigura că proiectele nu prezintă riscuri inacceptabile de integritate sau reputaționale pentru bancă. Banca consideră că identificarea și soluționarea problemelor la etapele de aprobare a evaluării proiectului este cel mai eficient mijloc de asigurare a integrității tranzacțiilor bancare. OCCO joacă un rol-cheie în aceste eforturi de protejare și, de asemenea, ajută la monitorizarea riscurilor de integritate după ce au fost realizate investițiile.

OCCO este, de asemenea, responsabil pentru investigarea acuzațiilor de fraudă, corupție și conduită incorectă în proiectele finanțate de BERD. Oricine, atât în cadrul sau în afara Băncii, care are suspiciuni de fraudă sau corupție ar trebui să prezinte un raport scris Șefului de Conformitate la e-mailul compliance@ebrd.com. Toate problemele raportate vor fi prezentate OCCO pentru analiză. Toate rapoartele, inclusiv cele anonime, vor fi examinate. Rapoartele pot fi făcute în orice limbă a băncii sau a țărilor în care activează Banca. Informațiile vor fi furnizate cu bună-credință.

Politica de Informare Publica (PIP)

PIP stabilește modul în care BERD face publice informațiile și se consultă cu părțile interesate pentru a promova o mai bună conștientizare și înțelegere a strategiilor, politicilor și operațiunilor sale după intrarea sa în vigoare la 1 ianuarie 2025. Vă rugăm să vizitați pagina [Politica de Informare Publica](#) (PIP) pentru a afla ce informații sunt disponibile pe site-ul BERD.

Întrebările pot fi puse folosind [formularul pentru întrebări al BERD](#)

Mecanismul Independent de Responsabilitate a Proiectului (IPAM)

În cazul în care eforturile de a aborda problemele de mediu, sociale sau de dezvăluire publică cu clientul sau banca nu reușesc (de exemplu, prin Mecanismul de Contestații pentru Proiecte sau prin implicarea directă cu conducerea Băncii), persoanele și organizațiile pot încerca să abordeze preocupările prin intermediul mecanismului Independent de responsabilitate a proiectului (IPAM) al BERD.

IPAM analizează în mod independent problemele de proiect despre care se crede că au cauzat (sau ar putea cauza) prejudicii. Scopul Mecanismului este: să susțină dialogul între părțile interesate din Proiect pentru a soluționa problemele ce țin de mediu, sociale și de informare publică; să determine dacă Banca s-a conformat cu [Politicile Sociale și de Mediu](#) sau prevederile ce țin de [Politica de Informare Publica](#); și, dacă este cazul, de a interveni în cazul non-conformării cu aceste politici, în timp ce este prevenită nerespectarea acestora de către Bancă.

Vă rugăm să vizitați [pagina web a Mecanismului Independent de Responsabilitate a Proiectului](#) pentru a afla mai multă informație despre IPAM și mandatul său; cum să [expediați o solicitare](#) pentru examinare; sau contactați IPAM prin e-mail ipam@ebrd.com pentru a obține îndrumare și mai multe informații despre IPAM și modalitatea de expediere a solicitării.